

Zamojska, Dorota

Nabytki archiwum PAN w 2001 r.

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 47/2, 123-126

2002

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dorota Zamojska
Archiwum PAN
Warszawa

NABYTKI ARCHIWUM PAN W 2001 R.

W 2001 r. zbiory Archiwum PAN wzbogaciły się o 48,55 mb akt, z czego 21,98 mb stanowią akta kancelaryjne, natomiast 37,85 mb – materiały pochodzenia prywatnego (spuścizny uczonych).

W aktach pochodzenia kancelaryjnego dominuje dokumentacja personalno-płacowa (materiały Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw OR PAN, Studium Języków Obcych, Zakładu Doświadczalnego PAN w Jabłonie, UNIPAN-Ultrasonic). Udostępnianie tych materiałów jest ograniczone ze względu na przepisy o ochronie danych osobowych. Wśród materiałów przekazanych przez **Komitet Architektury i Urbanistyki PAN** (wykaz 824, 825) zwracają uwagę dokumenty pochodzące ze spuścizny prof. Jana Zachwatowicza: protokoły i materiały organizacyjne Komitetu (1952–1968), sprawozdania (1953–1970), opinie o dorobku naukowym. Dużą grupę stanowią też materiały redakcyjne „Kwartalnika Architektury i Urbanistyki”. **Instytut Historii PAN** przekazał znaczącą ilość dokumentacji z lat 1956–1990 (wykazy 834–839), w tym korespondencję naukową, plany i sprawozdania naukowe oraz teksty prac i referatów, a także protokoły posiedzeń Pracowni Dziejów Klasy Robotniczej i Chłopskiej, Zakładu Historii Najnowszej, Pracowni Edytorskiej, Zakładu Źródłoznawstwa i Zakładu Historii II wojny światowej. Znalazły się tu również materiały kwerend archiwalnych dotyczących dziejów przemysłu i ruchu robotniczego w Polsce, a także kolejne redakcje tekstów, recenzje i dyskusje związane z opracowywaniem wydawanej przez IH PAN wielotomowej *Historii Polski* oraz materiały

warsztatowe do wydawnictw źródłowych (*Upaństwowienie i odbudowa przemysłu w Polsce w l. 1944–1948, Archiwum polityczne I. Paderewskiego*). Osobną grupę stanowią gromadzone przez pracownie IH PAN materiały źródłowe (sygn. I-30), w tym głównie o charakterze wspomnieniowym (m. in. wspomnienia Z. Trzeciaka o polsko-radzieckich pertraktacjach pokojowych w 1919 r., K. Jaworowskiej o Związku Chłopskim, wspomnienia S. Hempla, H. Dzen-dzła, A. Wierzbickiego, K. Plutyńskiego, opracowania Feliksa Świątka o zamachach na S. Petlurę i T. Hołowkę), kolekcja prasy bezdebitowej z lat 1981–1984 oraz tekst raportu *Prawa człowieka i obywatela w PRL w okresie stanu wojennego...* opracowanego przez zespół redakcyjny Komitetu Helsińskiego (1983 r.). Raport zaopatrzonej jest w kilkusetstronicowy materiał dowodowy (relacje świadków, zeznania, informacje o wyrokach etc.)

Szczególnie bogaty materiał do dziejów polskiej nauki zawierają akta pochodzenia prywatnego. Podkreślić należy, że wszystkie te materiały napłynęły do Archiwum PAN jako dary (Archiwum od dawna już nie dysponuje funduszami na zakup materiałów archiwalnych), ich udostępnienie badaczom zawdzięczamy więc hojności i trosce o narodową kulturę ofiarodawców.

Materiały **Józefa Babicza** (ur. 1926, sygn. III-371), specjalizującego się w historii geografii, obejmują jego prace i materiały warsztatowe do nich, dotyczące głównie dziejów polskich i rosyjskich wypraw polarnych, historii geodezji, geografii ptolemejskiej, a także dokumentację działalności w Instytucie Historii Nauki PAN, korespondencję naukową i materiały redakcyjne *Encyklopedii Geografii PWN*.

Materiały **Eugeniusza i Kiry Banasińskich** (sygn. I-29) obejmują kopie relacji, sprawozdań, raportów, korespondencję Jędrzeja Wojtakowskiego i opracowania dotyczące **szkolnictwa polskiego w Indiach w okresie II wojny światowej**.

Spuścizna **Andrzeja Batko** (1933–1997, sygn. III-366), biologa, profesora Uniwersytetu Warszawskiego obejmuje oprócz materiałów biograficznych, w tym notatek z okresu studiów w Moskwie, teksty prac naukowych (m. in. nie publikowana „Hydromycology”), materiały warsztatowe do badań, rysunki, plany badawcze, a także dokumentację związaną z działalnością społeczną (protokoły zebrań OOP PZPR Wydz. Biologii 1970–1976).

Materiały **Jadwigi Braun-Domańskiej** (1907–1996, sygn. III-367) obejmują bogaty materiał dotyczący polskiego życia teatralnego na emigracji, przede wszystkim w Kanadzie, a także źródła do dziejów harcerstwa w Polsce i na emigracji.

Spuścizna **Jana Dąbrowskiego** (1890–1965, sygn. III-370), historyka, mediewisty związanego z ośrodkiem krakowskim, obejmuje poza tekstami prac, artykułów, brulionami podręczników, bogatą korespondencję naukową, dokumentację działalności w PAU (w tym kwerend źródłowych do dziejów Polski w zbiorach węgierskich i włoskich), PAN, Towarzystwie Miłośników Historii i Zabytków Krakowa oraz na Uniwersytecie Jagiellońskim (m.in. prace magisterskie

z okresu międzywojennego, przygotowywane pod kierunkiem prof. J. Dąbrowskiego oraz materiały dotyczące ponownego uruchomienia UJ i renowacji budynków po II wojnie światowej), a także działalności politycznej w Departamencie Wojskowym NKN w okresie I wojny światowej (liczne odpisy i kopie dokumentów, raportów, opracowań przygotowanych dla NKN i przez ekspozytury NKN, a także prasa niepodległościowa i druki ulotne z lat 1914–1920). Udostępnianie korespondencji z tej spuścizny zostało zastrzeżone przez ofiarodawców.

Znaczna grupa materiałów wzbogaciła przechowywaną już wcześniej w Archiwum PAN spuściznę Prof. **Władysława Dziewulskiego** (sygn. III-146), astronoma, twórcy Obserwatoriów Astronomicznych w Wilnie i w Toruniu. Oprócz kolekcji nadbitek jego prac, w tym rzadkich druków niemieckojęzycznych z okresu przed I wojną światową, odnotować należy skrypty uniwersyteckie z okresu warszawskich studiów W. Dziewulskiego (przełom XIX/XX w.). Są to powielane rękopisy skryptów z zakresu astronomii i matematyki, obejmujące wykłady profesorów Uniwersytetu Warszawskiego i uczelni rosyjskich (nie odnotowuje ich katalog BUW!). Cenne również są notatki rękopiśmienne W. Dziewulskiego z tajnego kursu historii literatury polskiej (z tego samego okresu). Szereg cennych druków, związanych przede wszystkim z dziejami USB, włączono do zasobu Biblioteki Archiwum PAN.

Materiały **Marty Skorko-Barańskiej** (1913–2001, sygn. III-365) fizyka, wykładowcy Politechniki Łódzkiej, w okresie II wojny światowej żołnierza AK w Wilnie, obejmują przede wszystkim bogaty materiał biograficzny, w tym związany z działalnością w ramach tajnego nauczania w Wilnie w okresie okupacji oraz materiały współpracy redakcyjnej przy wydawnictwach dotyczących dziejów Wilna i Wileńszczyzny (w tym również materiał źródłowy, będący podstawą tych publikacji).

Spuścizna **Anastazego Landaua** (1876–1957, sygn. III-364), profesora medycyny, obejmuje głównie dokumentację związaną z jego habilitacją na Uniwersytecie Warszawskim oraz korespondencję urzędową z lat 1949–1954.

Oddział A PAN w Poznaniu pozyskał w 2001 r. 7 mb. akt. Są to materiały **Rufina Ludwiczaka** (1906–2001, chemia, farmacja, sygn. P.III-124), **Anny Marciniak** (ur. 1941, historia nauki, sygn. P.III-125), **Aleksandry Smoczkiwiczowej** (ur. 1910, chemia, sygn. III-126), **Ryszarda Walczaka** (1931–1989, historia, sygn. P.III-127 – udostępnianie tych materiałów zostało zastrzeżone przez ofiarodawców), **Andrzeja Wędzkiego** (ur. 1927, historia Słowiańszczyzny, sygn. P.III-128) oraz materiały uzupełniające spuścizny **Zygmunta Czubińskiego** (botanika) i **Michała Witkowskiego** (filologia polska).

Oddział A PAN w Krakowie pozyskał 1, 29 mb materiałów pochodzenia prywatnego. Są to wyłącznie materiały uzupełniające istniejące już w zbiorach krakowskiego archiwum zespoły **Juliana Dybca** (historia), **Tadeusza Lewickiego**

(orientalistyka), **Henryka Niewodniczańskiego** (fizyka), **Krystyny Pisarkowej** (językoznawstwo), **Edwarda Stamma** (matematyka, historia nauki), **Adama Vetulaniego** (prawo) i **Antoniego Wrzoska** (geografia ekonomiczna).